

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. Випуск 4. С. 86-95

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ

**Калашнікова Т.В., д.е.н., професор, професор кафедри економіки
підприємства та організації бізнесу**

**Харківський національний економічний університет імені Семена
Кузнеця**

Галузь свинарства в Україні забезпечує понад 12 тис. робочих місць (2,4% зайнятих у сільському господарстві); надходження понад 2 млрд. грн податків та виробництво 11% валової продукції тваринництва. Однак, протягом останніх восьми років стан галузі суттєво погіршився: щорічне скорочення поголів'я свиней становило 316 тис. гол., у 2020 році вперше отримано збитки від вирощування свиней.

З метою відновлення та сталого розвитку галузі свинарства Асоціацією свинарів України розроблено “Секторальну стратегію свинарства на 2020-2025 роки”, де серед пріоритетних напрямів розвитку галузі визначено покращення рівня біобезпеки свиного господарств та реалізацію стратегії боротьби з африканською чумою свиней (АЧС) [1]. Відповідно державі слід сформувати інституційне забезпечення їх реалізації [2]. З огляду на підвищення економічної, екологічної та соціальної ефективності галузі свинарства пропонуємо зосередити увагу на таких ключових чинниках впливу як: покращення контролю АЧС, державна підтримка галузі, управління відходами тваринницьких комплексів (рис. 1).

За оцінками експертів, збитки держави від АЧС становлять 12 млн дол. США; середній розмір щорічних втрат свинокомплексів сягає 500 млн. грн. [3] Від втрат свинарів страждають і переробні підприємства, потужності яких

завантажені лише наполовину; суттєво скорочуються можливості експорту свинини.

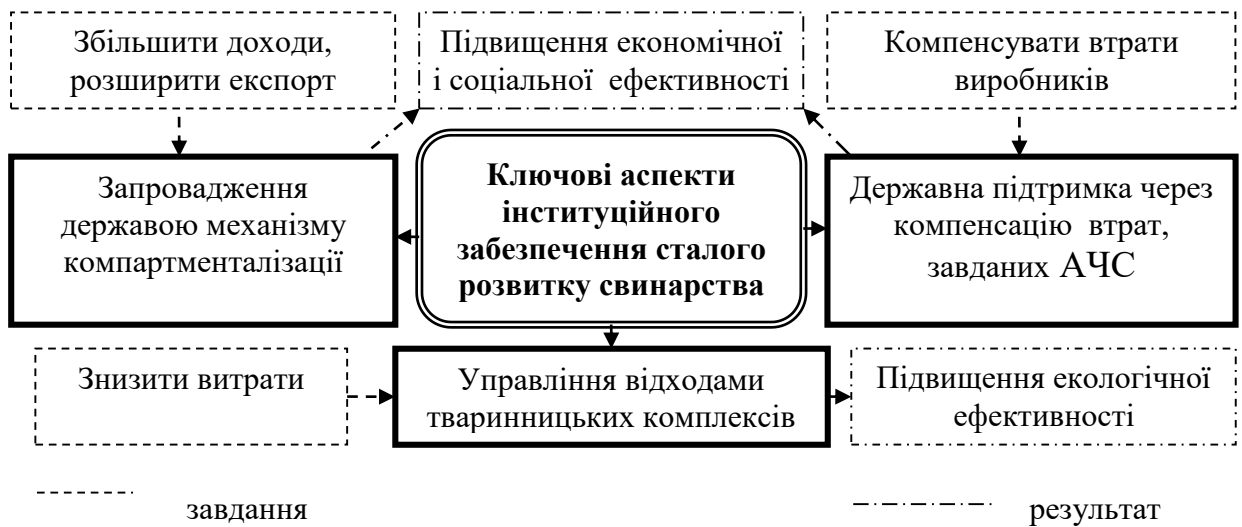

Рис. 1. Інституційне забезпечення сталого розвитку свинарства

Вважаємо, що ефективним засобом боротьби з АЧС може стати запровадження державою механізму компартименталізації – добровільної градації виробників залежно від рівня біозахисту на чотири компартмента: I - незахищені від загрози господарства; II - господарства низького рівня захисту; III - господарства середнього рівня захисту; IV - господарства високого рівня захисту. Це дозволить реалізувати продукцію тваринництва на внутрішньому і зовнішньому ринках підприємствам, що мають належний рівень біобезпеки, підтверджений компетентним державним органом, яким в Україні є Держпродспоживслужба. Для цього слід розробити алгоритм застосування порядку визначення окремого ветеринарно-санітарного статусу тваринної субпопуляції; визначити принципи аудиту з метою присвоєння статусу компартмента; сформувати пул експертів Держпродспоживслужби та провести практичне навчання підприємств-заявників тощо.

Оскільки отримані внаслідок АЧС збитки призводять до банкрутства частини підприємств, скорочення робочих місць та погіршення соціальної сфери села, вважаємо за потрібне запровадити державну підтримку у формі

компенсації підприємствам за знищене поголів'я свиней через захворювання на АЧС. Зокрема, фахівці “Центру підвищення ефективності в тваринництві” пропонують здійснювати відшкодування у розмірі 2400 грн за кожну вимушено знищену голову, що внесена до Державного реєстру тварин [4]. Потребує відповідного напрацювання порядок виплати даної компенсації в межах державної програми підтримки галузі тваринництва з формуванням необхідних джерел її фінансування за рахунок коштів державного бюджету.

Важливим напрямом державного регулювання діяльності виробників тваринницької галузі є управління відходами тваринницьких комплексів. З огляду на те, що тваринництво є одним із найбільших забруднювачів навколишнього середовища, першочерговим завданням держави є інституційне забезпечення процесу зменшення негативного впливу на екологію, перш за все, діяльності промислових свиного господарств. На наш погляд, потребує зміни сам підхід до вирішення даної проблеми: слід перейти від концепції переробки та утилізації відходів в галузі свинарства до концепції скорочення, вторинного застосування відходів та трансформації їх в енергію з використанням біогазових установок. З метою стимулювання підприємств до активізації екологічно відповідального управління відходами слід удосконалити процес оподаткування екологічним податком і передбачити часткове відшкодування платникам податку коштів, які вони інвестують у створення біогазових установок.

Можемо стверджувати, що запропоновані нами ключові аспекти інституційного забезпечення сталого розвитку свинарства, а саме: запровадження державою механізму компартименталізації; здійснення державної підтримки виробників через компенсацію втрат, завданих АЧС; управління відходами тваринницьких комплексів сприятиме сталому розвитку галузі свинарства в Україні.

Список використаних джерел

1. В Україні створили стратегію розвитку вітчизняного свинарства. URL: <https://agroreview.com/news/v-ukrayini-stvoryly-stratehiyu-rozvytku-vitchyznyanoho-svynarstva>
2. Калашнікова Т.В., Калашніков А.О. Інституційні засади державної підтримки розвитку аграрного сектора// Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. Вип. 2(42). С. 58-67.
3. Африканська чума свиней і держпідтримка аграріям. URL: <https://ciab.expert/ua/gs/news/afrikanska-chuma-sviney-i-derzhpidtrimka-agrariyam/>
4. Кривенко О. Гроші за голову: на яку компенсацію втрат від АЧС розраховують свинарі. URL: <https://mind.ua/publications/20207130-groshi-za-golovu-na-yaku-kompensaciyu-vtrat-vid-achs-rozrahovuyut-svinari>

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Ковальова Є.С., здобувач вищої освіти групи ПУА 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Екологізація – логічна категорія, що пояснює шлях проникнення екологічних засад у різні види і сфери життєвих функцій людей. Суть цього феномену в науці полягає у виявленні і дослідженні зв'язків, що існують між об'єктом вивчення тієї чи іншої природничої чи соціально-економічної науки і природним середовищем [1].

Відмітимо, що в основному законодавчому документі, а саме у Конституції України вказано: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я навколишнє середовище і на компенсацію завданих порушенням цього права збитків» [2].